

šena o tom, zda se svých opravných prostředků vzdává a proto trest nastoupiti chce. Konečně nezkoumá se ani okolnost, proč i v době po podání provedení zmateční stížnosti obžalované až do jejího odbytí trestu soudem žádné opatření učiněno nebylo, a předmětem dnešního rozhodnutí zůstává pouze otázka, zda za vylíčených okolností vzdala se obžalovaná právoplatně opravných prostředků, či má-li se vejíti v jejich věcné posouzení. Nejprve sluší na to poukázati, že obžalovaná při provedení zmateční stížnosti ohlášené odvolání výslovně zpět vzala, a že následkem toho nemůže toto vzdání se odvolati. Zůstává tudíž jen řešiti otázku, zda obžalovaná za daného stavu věci může s právním účinkem trvati na své zmateční stížnosti. Zajisté jest nesporno, že, byť i vzdání se opravného prostředku pravidlem se dělo výslovným prohlášením, účinně může býti nahrazeno i způsobem jiným. V té příčině pak stačí, stalo-li se takovým projevem vůle nebo takovým činem konkludentním, kterěz žádné pochybnosti o vůli, opravného prostředku zmateční stížnosti se vzdáti, nepřipouštějí, takže v nich vzdání se zároveň obsaženo jest. Uváží-li se, že obžalovaná, i když dříve svého obhájce zmocnila k podání opravného prostředku, vždy na vůli má, tohoto v každém období se vzdáti, dále že obhájce proti její vůli zmateční stížnost podati oprávněn není, ježto konečně jen ona sama o podání zmateční stížnosti a o setrvání na ní, pokud se týče o vzdání se jejím rozhoduje, dále že odpykání trestu na svobodě, o kterýž trest zde šlo, odňalo hlavní význam zmateční stížnosti, takže tato, any ostatní výroky by jen odvoláním v odpor brány býti mohly, pouze pro právní následky s odsouzením spojené ve skutečnosti by v úvahu ještě přijíti mohla, a že konečně každému přičetnému obžalovanému, třeba i obmezeným byl, tolik soudnosti přičítati se musí, aby dosah a význam odbytí si trestu posouditi dovedl, nutno za to míti, že obžalovaná odpykáním si trestu projevila svou nepochybnou a určitou vůli, vzdáti se podané zmateční stížnosti, následkem čehož stala se tato bezúčinnou a sluší ji pokládati za zpět vzatou konkludentním jednáním. Na tom ničeho nemění ani dodatečné vyjádření se obžalované, že na zmateční stížnosti trvá, poněvadž projevované vzdání se opravného prostředku, jak již výše podotčeno bylo, více odvolati nelze, a obžalovaná jím bezvýjimečně vázána jest.

Čís. 670.

Zločin rušení veřejného pokoje dle § 65 písm. a) tr. zák. Pojem »státní správy«, poměr k přečinu dle § 300 tr. zák., pokus tohoto zločinu.

Zločin dle § 222 tr. zák. Není třeba, by sváděno bylo k určitému vojenskému zločinu. Stačí, bylo-li sváděno k takovému porušení přísežní povinnosti služby vojenské dle § 142 voj. tr. zák., jež tímto zákonem prohlášeno je za vojenský zločin.

Pořadatelem veřejného shromáždění je i ten, kdo ve spontánně vzniknuvším shromáždění ujme se role řečníka.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1921, Kr I 502/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací po ústním líčení zavrhl zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Chrudimi ze

dne 24. března 1921, pokud jím stěžovatelé byli uznáni vinnými zločinem rušení veřejného pokoje dle § 65 písm. a) tr. zák., pokud se týče nedokonaným zločinem dle §§ 8, 222 tr. zák., vyhověl však zmateční stížnosti státního zástupce do téhož rozsudku, pokud byli jím obžalovaní sprostěni z obžaloby pro přestupek §§ 3 a 19 shromažďovacího zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 135 ř. z., a uznal je, zrušiv v tomto směru napadený rozsudek, vinnými dle obžaloby.

D ů v o d y:

Proti odsuzujícímu výroku pro zločin dle §§ 8 a 65 a) tr. zák. uplatňuje stížnost, že ve slovech, obsažených v plakátě »několik životů padlo již za obět zločinům reakční vlády Černého«, nelze shledávati, jak činí rozsudek, svádění k opovrhování a nenávisti proti vládě republiky čsl., nýbrž toliko ostrou kritiku vlády, ať již odůvodněnou či neodůvodněnou; zmíněnou větu nutno uvážiti v souvislosti s celým obsahem, nikoliv ji vytrhovati z celku. Obžalovaný nejednal v úmyslu, v § 65 a) tr. zák. předpokládaném, maje za to, že jde o přípustnou kritiku, která vyšla bez závady v Rudém Právu. Ke skutkové podstatě zločinu rušení veřejného pokoje a řádu dle § 65 a) tr. zák. se vyhledává popuzování k nenávisti neb opovrhování nikoliv vládou, nýbrž s p r á v o u s t á t n í; podmínkou jest, že činnost byla předsevzata veřejně, před více lidmi, v tiskopisech, rozšířených spisech nebo vyobrazeních. Tato náležitost jest v tomto případě splněna, ježto obžalovaný učinil pokus rozšiřovati tiskopisy. »Státní správou« dlužno rozuměti systém čili souhrn organických zařízení, zásad, opatření a prostředků, jimiž se účely vládní ve státě uskutečňují, nikoliv však osoby, které vládní činnost vykonávají. »Popuzováním« rozumí zákon živé podněcování k určitému cítění, smýšlení nebo konání. Směřuje-li činnost v § 65 a) tr. zák. zmíněná — veřejné popuzování k nenávisti neb opovrhování — proti úřadům nebo jednotlivým orgánům vládním, dlužno ji kvalifikovati jako přečin pobuřování dle § 300 tr. zák. Poněvadž však toto trestní ustanovení jest rázu podpůrného, bude takové popuzování zločinem dle § 65 a) tr. zák., jakmile se jím pachatel snaží vyličiti státní správu v celku jako předmět, který neplní svého úkolu, neslouží zájmům státu, nevyhovuje požadavku upevnění autority a právního řádu, jedná na škodu životním zájmům a občanské svobodě státních příslušníků, vykonává vládu stranicky a provádí zákony jednostranně, prokazující stranicky přízeň pouze určité třídě, stavu nebo dokonce politické straně ve státě. Takovýmto způsobem však se pokusili obžalovaní popuzovati proti státní správě čs. republiky. První soud shledává skutkovou povahu zločinu dle § 65 a) tr. zák. nikoliv jen ve větě ve stížnosti citované, nýbrž v celém prvním odstavci t. zv. velkého plakátu: »Na pražských ulicích teče krev vašich bratrů-dělníků, několik životů padlo již za obět zločinům reakční vlády Černého, jednající z rozkazu dělnických zrádců Tusara, Meissnera a agrárníka Švehly. Nejedná se již o spor mezi levicí a pravicí soc. demokracie. Celá dělnická třída má býti zdeptána, pokořena a sesměšňována v jeho kruté reakci. Dělníci hlavou i rukou nesmí si nechatí tuto drzou provokaci líbiti. V odpověď na zákeřné přepadení« atd. Těmito slovy nevytýká se vládě hanlivým způsobem snad jen jednotlivý domnělý přehmat a nehaní se snad jen jednotlivé její opatření, nýbrž popuzuje se a šťve proti celé státní

správě v ceiku representované vládou jako nespravedlivé a stranické, sloužící jen zájmům určitých politických stran (pravice soc. dem. a agrární) a vládnoucí proti životním zájmům celé dělnické třídy (t. j. levice soc. dem.). Těmito slovy snaží se obžalovaný nepochybně podněcovati své stoupence k cítění a smýšlení nepřátelskému proti státní správě, která jsouc representována t. zv. úřednickou vládou, nepříslušející k žádné politické straně, měla za úkol zjednati pořádek ve státě a obnoviti otřesenou úctu k zákonům. Po stránce subjektivní stačí, že si pachatel musil býti vědom výsledku, který z jeho projevu dle obvyklých zkušeností musel, pokud se týče snadno mohl nastati. Netřeba ani podotýkati, že obžalovaného neomlouvá tvrzení, že pokládal obsah plakátu za beztrestný proto, že článek stejného obsahu Rudého Práva nebyl konfiskován. Budiž ještě podotknuto, že trestný čin dle § 65 a) tr. zák. jest dokonán již tím, že se pachatel snaží vyzývati, aniž by bylo třeba, aby nastal zamýšlený výsledek. Ovšem jest možný i pokus — jak je tomu v tomto případě — nebyl-li zločin spáchán řečmi, nýbrž tiskopisem, jehož rozšiřování bylo sice předsevzato, avšak se nepodařilo. Dle § 28 tiskového zákona nutno pak v případě, že obsahem spisu tištěného spáchán byl nějaký čin trestný podle zákonů trestních užití v příčině jeho toho, co v těchto zákonech nařízeno, což se též zde stalo.

Proti odsuzujícímu výroku pro zločin dle §§ 8 a 222 tr. zák. uplatňuje stížnost, že tento zločin předpokládá, aby bylo sváďeno k určitému vojenskému zločinu. Takové výzvy nelze prý shledati v příslušném odstavci závadného (velkého) plakátu. Soud neprávem shledává v něm sváďení mužů, povinných k vojenské službě, k porušení přísežně slíbené věrnosti a poslušnosti, prohlášenému vojenským zákonem trestním za zločin. Soud neuvádí důvodů pro svůj výklad závadného odstavce. Stížnost není oprávněna. Trestní zákon vojenský prohlašuje v § 142 řadu porušení přísežných povinností služby vojenské (poslušnosti, věrnosti, udatnosti, bdělosti a jiných služebních povinností) jednak za zločiny, jednak za přečiny. Za zločiny prohlašuje mimo jiné porušení poslušnosti v §§ 145 až 155, zejména násilným odepřením konání služby neb úmyslným nevykonáním rozkazu (§§ 146, 149), odboji a vzpouru (§§ 159 a násl.), sběhnutí (§§ 183 a násl.). Za přečiny jsou prohlášeny menší porušení poslušnosti v §§ 147—155 voj. tr. zák. Těchto t. zv. vojenských deliktů se mohou dopustiti jen osoby vojenské, které složily t. zv. vojáckou přísahu, t. j. přísahu na válečné články (§ 142 voj. tr. zák. a čl. III. uvoz. zák. k němu). Svádí-li osobu vojenskou osoba stavu nevojáckého k nějakému vojenskému zločinu, nebo pomáhá-li jí k němu, jest trestna dle § 222 tr. zák. V daném případě je zjištěno, že obžalovaný se pokusil rozšiřovati tiskopis obsahující mimo jiné výzvu: »Vojáci a legionáři, nevěříme, že se dáte buržoasií, vládou a zrádci dělnictva poštvaťi k novému prolévání dělnické krve.« První soud zjistil, že výzva má ten smysl, že vojáci a legionáři, kteří přísežně slíbili konati povinnosti služby vojenské, nepřímo, ale zřejmě měli býti těmito slovy podněcováni k porušení věrnosti a poslušnosti, čímž mlčky vyslovil, že obžalovaný hleděl vyzývati osoby, vojenskou přísahou vázané, k odepření konání služby, k neuposlechnutí rozkazu, po případě k odboji, vzpouře, nebo sběhnutí, v případě, kdyby rozkazem svých představených byli povoláni zakročiti se zbraní k obnovení pokoje a pořádku proti politické straně obžalovaného, usilující o násilný

převrat ve státě. Porušení povinností tohoto rázu jsou prohlášena ve vojenském trestním zákoně v každém případě za zločin (§§ 142 a násl. tr. z.). Snažil se tudíž obžalovaný sváděti osoby vojenské k vojenskému zločinu, což jest zakázáno v § 222 tr. zák. Výklad smyslu citovaných slov obžalovaného jest v rozsudku odůvodněn poukazem na jich znění, které je takového rázu, že jiného výkladu ani nepřipouští.

Zmateční stížnost státního zastupitelství bere v odpor napadený rozsudek, pokud jím byli obžalovaní sprostěni z obžaloby pro přestupek §§ 3 a 19 zák. shromážděvacího. Vytýká, že jest právně mylným a zmatečným dle čís. 9 a) § 281 tr. ř., ježto ve sprostující části nesprávně vyložil ustanovení §§ 3 a 19 shrom. zák. Nálezací soud vzal totiž za prokázáno, že dne 13. prosince 1920 dopoledne se shromáždilo v P. několik set stávkujících dělníků, že vytáhli do města, byli však cestou zastaveni kordonem stráže a vojska a nuceni se utábořiti u pomníku před vojenským velitelstvím. Na tábor tento, spontánně vzniklý, se dostavili oba obžalovaní a pronesli řeči, které byly ve skutečnosti jediným programem úředně nepovoleného a veřejně konaného tábora. První soud neuznal obžalované za pořadatele proto, že tábor nesvolali, nýbrž teprve potom, když sám sebou se utvořil, se naň dostavili a na něm jako řečníci vystoupili; v této činnosti obžalovaných neshledal soud nic trestného. Avšak pořadatelem veřejného shromáždění pod širým nebem je nejen ten, kdo tábor lidu svolává, naň zve, shromáždění předsedá, slovo udílí, tábor zakončuje, jako pořadatel se účastní, nýbrž také kdo na něm řeči pronáší. Právě zákon o právu shrom. v § 3, že, kdo k o n á tábor, musí si opatřiti svolení úřadu, a v odstavci 2, že za svolení musí žádati, kdo tábor p o ř á d á. Opatření účastníků shromáždění a pronesení řečí jsou zajisté nejpodstatnější předpoklady pro uspořádání tábora. Došlo-li v daném případě k shromáždění účastníků spontánně, a umožnili-li obžalovaní tím, že vystoupili jako řečníci, vůbec k o n á n í t á b o r a, pak nutno pokládati je již proto za pořadatele, že teprve jejich činností byl tábor jako takový — ovšem bez úředního povolení — uspořádán.

Čís. 671.

Pro skutkovou podstatu zločinu veřejného násilí dle § 83 tr. zák. jest lhotejno, že pachatelé chtěli zabráním velkostatku provésti z nařízení svých organisací agrární reformy.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1921, Kr I 832/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 19. dubna 1921, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem dle § 83 tr. zák. — mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Zmateční stížnost obžalovaných uplatňuje podle § 281 čís. 9 lit. a) tr. ř., že zjištěný skutkový děj nezakládá skutkové podstaty § 83 tr. zák. Nelze prý předem mluvit o násilném vpádu, pokud se týče o vtrhnutí více sebraných lidí a vykonání násilí, kdyžte obžalovanými nebyla překonána